

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Parády István

Cím:

Ferenc József néhány filmkockájától ...

Forrás:

Nemzeti Ujság

Pop.
(Hely)

1943. VI. 29.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

791.45

Hely

Idő

"1943"

Személy

Ferenc József néhány filmkockájától évi 1,200.000 méteres képszalagig

A Magyar Film Iroda szemléltetően „ábrázolta” árnyékból fénybe vezető két évtizedünk történelmét

„Elámultam, hogy az ördögös fotografáló masina mi mindenre képes. Nagyon szeretném, ha ezek a falon mozgó képek Pestre is elkerülnének...”

Jókai Mór írta ezeket a sorokat, amikor 1895-ben a Rivierán először látott mozgóképet.

I. Ferenc József király 1896-ban megnyitotta az ezredéves kiállítást. Ezt a jelenetet örökítette meg hazánkban először a filmriporter gépe. Igaz, hogy csak néhány méternyi volt a felvétel, de Pesten akkoriban másról sem beszéltek az emberek, mint erről a csodáról, amely egy Andrassy-uti bioscóp vásznán került bemutatásra.

Ez volt az első magyar filmhíradó és ma már nem egészen 50 év múlva, nálunk évente több mint egy és negyedmillió méter filmet dolgoz fel, még a mai nyersanyagkorlátozás mellett is a filmhíradó készítésénél a M. F. I., amely a filmszakma minden területén működik és mintegy 400 embernek ad kenyeret.

A háború után, amikor a film és a mozi igazi fejlődése kezdődött, a trianoni Magyarországi külügyi kormányzata bekapcsolta az ezerszemű filmhíradót a nemzet nagy érdekeinek szolgálatában. Eleinte a magyar eseményekről készült felvételeket csak külföldön mutatták be. Később a magánvállalkozásra bízta ezt a film-hírszolgálatot. A Magyar

Távirati Iroda keretében megalakult a Magyar Film Iroda, a most már bel- és külföldi magyar film- és fénykép-hírszolgálat ellátására. Innen kezdődik a nagy felvirágzás, amely elsősorban az MTI élén 1941-ben bekövetkezett haláláig fáradszorgosul tevékenykedő lepelő Kozma Miklós érdeme. Fényes szervező talentumával, nagy tudásával ő fejlesztette világvizonylatban is számottevővé a magyar filmhírszolgálatot is. A magyar filmkultúrális élet e nagyjelentőségű alkotásánál első munkatársa volt és az elnöki székben követte dr. Wünscher Frigyes. A kormány megbízásából a Filmiroda hírszolgálati, művészeti és politikai felvételeinek szellemi irányítója 1942 óta vitéz nárai Náray Antal ny. vezérőrnagy, a MTI és a Rádió elnöke.

1924 február 27. érdekes időpont, aranylapra kíváncskozó dátum a Magyar Film Iroda történetében. Ezen a napon jelent meg egyetlen „Magyar Híradó”-ja, amelyet elsőnek a budapesti Décsi (a mostani Deák) mozi mutatott be.

Innen, ettől az első híradótól terebélyesedett naggyá a magyar filmhírszolgálat, amely a napokban már elkészítette az ezredik ilyen, a mozilátogatók előtt óriási népszerűségnek örvendő képszalagot.

Az ezer hét, mióta magyar filmhíradó perget, valóságilag képes krónikája azóta nem-

zeti életünknek. A magyar filmhíradó munkatársa ezer héten át követte felvevőgépeinek lencséjével azokat a küzdelmes napokat, amelyek a korból és gyászból fel a fénybe, a trianoni ketrechatároktól a szentistváni Magyarországnak országgyarapító és építő kormányzónk által visszaszerzett részeihez vezettek el bennünket...

A trianoni Magyarország történelmi napjainak minden jelentősebb mozzanatát megörökítette a pergő film, melynek kockáiban egymást követik az árnyékos és napfényes események. Az ezerszínű magyar élet eleve-nedik meg belőlük. Az egyikben ott a diktált béke tilalomfája Komárom hidján, Jókai városa előtt, a másikon pedig az a lélekemelő látvány, amikor kidől ez a tilalomfa és átvonul fehér lován a komáromi hídon minden magyarok ujongása közben a Kormányzó...

Es így a többi események mind. Valamennyi olyan mozzanat, amelynek a filmhíradó volt a krónikása egészen napjainkig, midőn a vérvirágos harcúterem életük kockázatásával örökítik meg a magyar katona dicsőséges tettét a Magyar Filmhíradó munkatársai.

Itt kell megemlíteni, hogy hazánk önvédelmi harcában a kötelességüket bátran teljesítő operatőrök közül többen vitézségi érmet kaptak...

Az első időktől kezdve a mind népszerűbb híradót egyre több hazai mozgó játszotta. Nemzeti jelentőségű siker volt kifelé is, hogy a nagy nemzetek közismert híradói mellett a magyart is pergették külföldi országokban.

A magasabbrangú közérdek arra készítette az illetékes kormányhatóságot, hogy az érdekeltek kérelmére 1926-ban a Magyar Híradó játszását az ország valamennyi mozgóképszínházában kötelezővé tette. Azóta a mai napig önköltségi áron kapják a mozik a Magyar Híradót.

Fordulópontot jelentett a Film Iroda életében az 1931. év. Ekkor már elterjedt Európában a hangosfilm és a nemzetközi fejlődéssel lépéstartva, meg kellett hangosítani a híradót is. A legkorszerűbb hangosfilmfelvevő berendezést szereztek be óriási költséggel, amely személyautóba szerelve, mindenhová követte az eseményeket. A közismert, szürkére fényezett „hangosautó” immár tizenkét éve a fővárostól a határokig, keresztül-kasul járja az országot és már sokezer kilométert futott. Számos találmányával és újításával a felszerelést többször célszerűsítette a filmiroda technikai igazgatója, Pulvári Károly, gépészmérnök, akinek nevét filmviszonylatban világszerte ismerik.

A híradó hangosítása nagyban elősegítette a külföldi kapcsolatok kiépítését. Méginkább jelentőséget nyert az olaszokkal már azelőtt létesített csereviszony. Sikeresült előnyös kapcsolatot teremteni a berlini UFA hírszolgálatával, amely biztosította a Magyar Híradónak mindazokat az érdekes felvételeket, amelyek Németországban és más országokban, sőt a tengerentúl is az UFA felvett, illetve megszerzett. Magyar szempontból ennél is többet jelentettek ezután Németországba, illetve a föld kereség igen sok más országába eljutott magyar cserefelvételek.

Rekordot, illetve most használatos sportnyelven „csúcsteljesítményt” nyújtott az Iroda nemzetközi film-hírszolgálat, amikor az 1936-os nemzetközi Olimpiász idején minden nap már délután az elsőhetes mozikban különkiadású filmeket pergették le az előzőnap délig Berlinben lezajlott versenyekről.

Milliók nemzeti irányu nevelése

A történelmi Magyarország egyes részeinek visszacsatolása után erősen emelkedett a filmhíradó példányszáma. Jelenleg a Magyar Világhíradó 55 rendes (35 mm-es) példányban az ország 770 moziijában kerül bemutatásra. A gyorsabb hírszolgálat érdekében, a játékidő, a kezdeti, például az 1926. évi 33 hét — amely az ország területén a filmek az összes mozikban való leforgatását jelenti — 14 hétre csökkent.

Meg kell említeni, hogy előnyösen befolyásolta a Magyar Világhíradó terjedését az úgynevezett keskeny hangos-filmszínházak üzembehelyezése. Ezek a kis üzemműködésű mozik a villamosított közlégekben működnek, ahol a drágább, 35 mm filmeket pergető filmszínházak nem tudnának megélni. 1942. június 6-án a „keskeny mozikban” is kötelező a magyar világhíradó bemutatása. 450-nél több ilyen filmszínház működik, amelyben a híradó külön keskeny példányait általában 21 hét alatt pergetik le.

A mindkét típusú magyar mozikat összevetve ma 1200-nál több mozgószínház működik nálunk. Ezekben a Magyar Világhíradót 74 példányban vetítik. Millió és millió ember, tehát a széles néprtelemek nemzeti irányu nevelése terén nagy jelentőségű a szerepe ezeknek a filmeknek, amelynek szerkesztése nemcsak fáradságos, hanem roppant feladatot is jelent.

A Magyar Film Iroda igazgatóságának széles látókörét és ügyvezetésének európai értelemében, sőt világvizonylatban is magas színvonalát mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy a külföldön elterjedt Híradómozgó példájára megépítették az Erzsébet-körutot az első és amikor a nagy érdeklődés miatt szükség bizonyult, a Belvárosban is Híradó filmszínházat létesített. Ezeknek kizárólag híradókból, valamint ismeretterjesztő, rajzos és kulturfilmekből, továbbá szórakoztató rövidfilmekből összeállított műsora már olyan népszerű, hogy újabb hasonló filmszínházra van szükség.

A Magyar Világhíradó előállításának és terjesztésének szövevényes és szerteágazó munkáját kipróbált személyzet végzi. Valóságos hőse ennek minden tényleges szereplő, különösen az operatőr, aki fáradságot, leheltelet nem ismerve a legkiválóbb riporterek teljesítményét meghaladó leleményességgel,

repülőgéppel, gépkocsin, tankon vagy bármilyen közlekedési eszközzel ott van mindenhol, ahol érdekes esemény történik. S ott vannak a harcterek első vonalában, épügy, mint a sporttelepeken, ipari és gazdasági munkahelyeken, bányák mélyén, vagy a felhők felett a mindenkor események nyomában. Nagyszámu személyzet működik a laboratóriumokban, ahol „kidolgozzák” az operatőrök felvételeit és elkészítik vetítésre azt a munkát, amely mögött nem látható a legnagyobb ember tevékenység egyikenek sok névtelen hőse, amikor a mozi vásznan perog a film...

Érdekes és minden szóvirágnál szebben hangzó dicséret, hogy a Film Iroda laboratóriuma 1942-ben 3.429.449 m. nyersanyagot használt fel filmek készítésére. Itt említjük meg, hogy a Könyves Kálmán-körutj műteremben már 10 éve bevezették a játékfilm készítését is. A múlt évben 16 ilyen filmet készítettek. Ugyszólván kivétel nélkül nagy sikert arattak. Tervebe vették a színesfilm készítését is. Szép eredményeket ért el a Filmiroda a kulturfilmgyártás terén is. Az elmúlt 10 évben készült 150 rövidfilmje közül számos kisfilm aratott bel- és külföldi sikert. Erről tanuskodik a külföldi versenyeken elnyert díjak gyűjteménye. Hasonlóan értékes munkát végez az oktatófilmoszálya is. Van az Irodának továbbá hirdetési és kölcsönző, valamint filmértékesítő és fényképosztálya is. A fényképosztály tekintélyes feladatát jelentik a *Történelmi Arcképcsarnok* felvételei. Levelezőlap és feliratkészítő üzeme is van a vállalatnak, amely eddigi működésével hervadhatatlan érdemeket szerzett magának, a magyar filmkultura megerteremtésében.

A filmhíradó ilyen nagyarányu fejlődésével kapcsolatban meg kell említeni dr. Törey Zoltán vezető-igazgató nevét, aki ezerszemű éberséggel, nagy szakértelemmel gondoskodott arról, hogy a híradó mindig érdekes, mindig magas színvonalu legyen. Ő a karmestere a munkának. Csak azért nem hangsúlyozzuk érdemeit különösebben, mert azelőtt verbéli újságíró volt maga is. Így érthető, hogy új pályáján a régi értékes személyi tulajdonságok megcsillogtatásával mindenben meg tudott felelni kemény, erőfeszítést kívánó feladatának.

Parády István.